

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 16 sierpnia 2010 r.

**Pani
Prof. dr hab. Maria Nowicka-Skowron
Rektor
Politechniki Częstochowskiej**

LKA-4101-05-02/2010/P/10/071

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Katowicach skontrolowała Politechnikę Częstochowską w Częstochowie (zwaną dalej „*Uczelnią*” lub „*Politechniką*”) w zakresie wykorzystania środków publicznych w latach 2008 – 2010 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli, podpisanym w dniu 12 lipca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Rektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W latach 2008-2009 Politechnika prowadziła zajęcia dydaktyczne na 6 wydziałach i 21 kierunkach studiów. Na Politechnice studiowało (wg stanu na dzień 30 listopada każdego roku) w 2008 r. 13 767 osób (8 335 na studiach stacjonarnych, 5 260 na studiach niestacjonarnych i 172 na studiach doktoranckich) oraz w 2009 r. 13 101 osób (7 681 na studiach stacjonarnych, 5160 na studiach niestacjonarnych i 260 na studiach doktoranckich).

W 2008 r. Politechnika otrzymała z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSzW) dotacje w łącznej kwocie 94 775,2 tys. zł, z przeznaczeniem na działalność dydaktyczną i badawczą (badania statutowe i badania własne), pomoc materialną dla studentów i doktorantów oraz na inwestycje, z tego wykorzystano 86 457,3 tys. zł, tj. 91,2 %, a w 2009 r. w łącznej kwocie 108 383,5 tys. zł, z tego wykorzystano 102 127,4 tys. zł, tj. 94,2 %.

Niewykorzystane w 2008 r. środki na działalność badawczą w kwocie 8 198,5 tys. zł, a w 2009 r. w kwocie 6 255,2 tys. zł pozostawały w dyspozycji Politechniki do wykorzystania

w latach następnych (art. 98 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm. dalej „prawo o szkolnictwie wyższym”), natomiast z niewykorzystanych dotacji celowych na wydatki majątkowe w latach 2008 – 2009 w łącznej kwocie 120,3 tys. zł, kwota 0,9 tys. zł została zwrócona na rachunek MNiSzW, a pozostała kwota (119,4 tys. zł) została wydatkowana w roku następnym, na który została udzielona dotacja.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Uczelni w zakresie spraw objętych kontrolą, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując pozytywną ocenę Najwyższa Izba Kontroli wzięła przede wszystkim pod uwagę:

- realizację zadań statutowych, w zakresie działalności dydaktycznej i badawczej,
- legalność, celowość i gospodarność w zakresie wykorzystania badanych środków publicznych (w tym na wydatki majątkowe – infrastrukturę informatyczną) i wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem w roku 2008 i 2009 dodatkowych środków przekazanych przez MNiSW z rezerw celowych na dofinansowanie zadań szkolnictwa wyższego – wzrostu wynagrodzeń pracowników,
- zapewnienie na wszystkich wydziałach i kierunkach wymaganego minimum kadrowego,
- rozdysponowanie dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów zgodnie z przeznaczeniem,
- prowadzenie przez Politechnikę badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenie usług badawczych,
- działalność międzynarodową Uczelni.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności: przekroczenia łącznej kwoty wypłat nagród rektora dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, w stosunku do 1% planowanych rocznych środków na wynagrodzenia, dopuszczenie do pełnienia funkcji Prodziekana przez osobę zatrudnioną w spółce, pomimo nieuzyskania stosownej zgody właściwego organu kolegialnego, wydzierżawienia części obiektu Uczelni bez uzyskania zgody Ministra Skarbu Państwa, nieustalenie w umowach z pracownikami niemianowanymi zasad stosowania kosztów uzyskania przychodów (50%) z tytułu praw autorskich oraz niezabezpieczenie w umowach cywilnoprawnych z pracownikami warunków dotyczących przekazania na rzecz Uczelni praw autorskich do utworów powstałych w ramach ich wykonywania lub udzielenia licencji na korzystanie przez Uczelnię z tych utworów.

1. W roku 2008 pracownikom Uczelni niebędącym nauczycielami akademickimi wypłacono nagrody Rektora w łącznej kwocie 165,0 tys. zł, co stanowiło 1,04% planu wynagrodzeń osobowych i 105,2% planu nagród rektora tej grupy zawodowej na 2008 r. Zgodnie z art. 155 ust. 8 ww. ustawy *prawo o szkolnictwie wyższym*, uczelnia publiczna nalicza środki na nagrody rektora (...) w wysokości 1% planowanych przez uczelnię rocznych środków na wynagrodzenia osobowe dla tej grupy pracowników. Przekroczenie planu spowodowane było wypłaceniem takich nagród dwóm pracownikom za uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk technicznych, którzy w 2008 r. zatrudnieni byli jako pracownicy administracyjni.
2. Prodziekan Wydziału Inżynierii Procesowej, Materiałowej i Fizyki Stosowanej (tj. zastępca organu jednoosobowego uczelni publicznej), pomimo niezyskania zgody właściwego organu kolegialnego Uczelni na zatrudnienie w ramach stosunku pracy był zatrudniony w spółce prawa handlowego od 1993 r. (na stanowisku członka zarządu), w sytuacji gdy przepis art. 129 ust. 2 prawa o szkolnictwie wyższym stanowi m.in., że wykonywanie przez nauczyciela akademickiego będącego organem jednoosobowym uczelni lub jego zastępcą zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej bez zgody takiego organu powoduje wygaśnięcie mandatu organu jednoosobowego uczelni publicznej lub jego zastępcy. W ocenie NIK fakt, że zatrudnienie w ramach stosunku pracy, nastąpiło znacznie wcześniej niż objęcie funkcji Prodziekana (z dniem 1 września 2008 r.) nie zwalniał z obowiązku podjęcia stosownych działań. Zaznaczyć należy, że Prodziekan Wydziału Inżynierii Procesowej, Materiałowej i Fizyki Stosowanej w trakcie kontroli (w dniu 22 czerwca 2010 r.), wystąpił z wnioskiem o uzyskanie zgody na dodatkowe zatrudnienie poza Uczelnią, jednak do Senatu Uczelni.
3. W październiku 2009 r. Uczelnia wydzierżawiła część obiektu przy ul. Wały Dwernickiego w Częstochowie o łącznej pow. 1 828,5 m² (stanowiących 68% powierzchni tego obiektu) na okres 5 lat i 3 miesięcy, bez uzyskania zgody Ministra Skarbu Państwa. Uczelnia nie posiadała wyceny rynkowej ww. obiektu oddanego w dzierżawę, a jego wartość inwentarzowa wraz z infrastrukturą techniczną, wg ewidencji środków trwałych (po umorzeniach) wynosi 443,3 tys. zł.
Za wydzierżawienie tej części obiektu Uczelnia miała uzyskać łącznie 547,2 tys. zł netto. W myśl art. 5a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz. U. nr 106, poz. 493 ze zm.) państwowe osoby prawne są obowiązane uzyskać zgodę ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych

w rozumieniu przepisów o rachunkowości (...) w tym oddania tych składników do korzystania innym podmiotom na podstawie umów prawa cywilnego (...) jeżeli wartość rynkowa przedmiotu rozporządzenia przekracza równowartość w złotych kwoty 50.000 euro, obliczonej na podstawie średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski według stanu z dnia wystąpienia o zgodę. Bez ww. zgody, na podstawie art. 5a ust. 2 ww. ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, zawarta umowa jest nieważna.

4. W przypadku 15 (spośród 30 zbadanych) umów o pracę z pracownikami dydaktycznymi i naukowo - dydaktycznymi nie wprowadzono zapisów określających zasady stosowania do ich wynagrodzenia 50% kosztów uzyskania przychodów, wynikających z praw autorskich, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.). W okresie objętym kontrolą, na podstawie tych umów, obejmujących cały okres zatrudnienia lub jego część, Politechnika wypłaciła wynagrodzenia w łącznej kwocie 1 056 666,76 zł, w tym wznagrodzenia objęte prawami autorskimi - 471 555,90 zł (dla których zastosowano 50% koszty uzyskania przychodu) i nieobjęte prawami autorskimi - 585 110,86 zł (dla których zastosowano ogólne koszty uzyskania przychodów). We wszystkich ww. 15 przypadkach, w trakcie kontroli NIK, Uczelnia uzupełniła zawarte umowy o pracę o zapisy dotyczące zakresu stosowania 50% kosztów uzyskania przychodów od wynagrodzeń wynikających z praw autorskich. Ponadto NIK zwraca uwagę, że we wszystkich zbadanych 472 umowach cywilnoprawnych (do rozliczenia których zastosowano podwyższone koszty uzyskania przychodów) nie zawarto postanowień dotyczących przekazania na rzecz Uczelni praw autorskich do utworów powstałych w ramach ich wykonywania lub udzielenia licencji na korzystanie przez Uczelnię z tych utworów. W sześciu z tych umów nie określono również, że zamawiany jest utwór, w rozumieniu ww. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, choć powyższe stwierdzenia znajdowały się na rachunkach wystawianych przez zleceniobiorców. W toku kontroli, w dniu 18 czerwca 2010 r., zmieniono stosowane na Uczelni wzory umów cywilnoprawnych. W treści tych umów wprowadzono nowe zapisy o przeniesieniu przez zleceniobiorców na rzecz Uczelni całości praw autorskich do wykonywania utworów, a ponadto potwierdzających, że zapłata za wykonaną umowę stanowi jednocześnie zapłatę za przeniesienie autorskich praw majątkowych.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że w Uczelni nie wprowadzono zasad dotyczących rozliczania kosztów działalności dydaktycznej, finansowanej z budżetu państwa oraz odpłatnego kształcenia studentów na studiach niestacjonarnych oraz uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich, do czego był uprawniony Rektor Politechniki na podstawie § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych¹ - w myśl którego rektor uczelni publicznej ustala zasady (politykę) rachunkowości, które szczegółowo regulują ewidencję i rozliczanie kosztów. Tym samym obowiązujące zasady ewidencji księgowej uniemożliwiały Uczelni m.in. rzetelną ocenę czy dotacje z budżetu państwa na zadania określone w art. 94 ust. 1 pkt 1 ww. prawa o szkolnictwie wyższym, były wykorzystane prawidłowo, m.in. na zadania związane z kształceniem studentów studiów stacjonarnych, uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich i kadr naukowych. W trakcie kontroli, w Uczelni podjęto działania zmierzające do szczegółowego rozliczania kosztów kształcenia, w podziale na studia stacjonarne i niestacjonarne na poszczególnych wydziałach.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Wypłacanie nagród rektora pracownikom Uczelni niebędącym nauczycielami akademickimi w wysokości nie przekraczającej ogółem 1 % planowanych przez Uczelnię rocznych środków na wynagrodzenia osobowe .**
- 2. Zapewnienie realizacji obowiązków określonych w ustawie o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, w związku z rozporządzeniem składnikiem aktywów trwałych Uczelni.**
- 3. Zapewnienie prowadzenia ewidencji księgowej w sposób umożliwiający ocenę zgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji z budżetu państwa na zadania określone w art. 94 ust.1 pkt. 1 prawa o szkolnictwie wyższym.**
- 4. Zapewnienie uzyskiwania zgody właściwego organu kolegialnego Uczelni przez osoby będące organami jednoosobowymi, na ich dodatkowe zatrudnienie w ramach stosunku pracy.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Rektor, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag

¹ Dz. U. Nr 246, poz. 1796

i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.